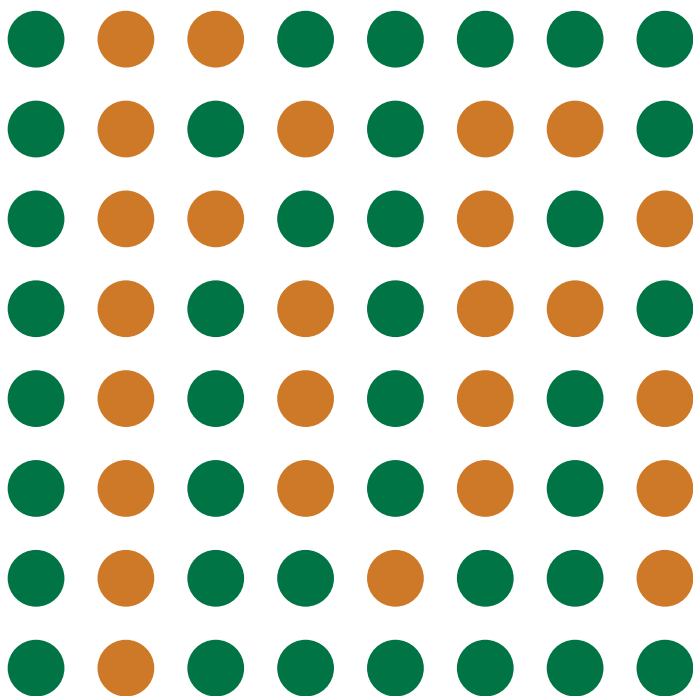

Empreses d'inserció i contractació pública.

Guia pràctica.

Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària de les Illes Balears

Empreses d'inserció i contractació pública. Guia pràctica.

Disseny i maquetació

Pelopantón

Impressió

Amadip Esment

Dipòsit legal

PM 330-2020

Llicència

No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades

Impressió

Tracta bé el medi ambient,
és responsabilitat de tots

Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària (REAS Balears)

www.economiasolidaria.org/reas-balears

infobalears@reasnet.com

tel. 971479211

Amb el suport:

Ajuts públics pel foment

i la difusió de l'economia social

G CONSELLERIA
O MODEL ECONÒMIC,
I TURISME I TREBALL
B DIRECCIÓ GENERAL
/ PROMOCIÓ ECONÒMICA,
EMPRENEDORIA I ECONOMIA
SOCIAL I CIRCULAR

Índex

1. Presentació	04
2. Contribució de les empreses d'inserció a la cohesió social	05
3. Un nou paradigma en la contractació pública	07
4. Els contractes reservats	08
5. Criteris socials i ambientals	12
5.1. Criteris d'adjudicació	14
5.2. Condicions especials d'execució	15
6. Altres aspectes socials a considerar	16
7. Opcions tècniques i procedimentals	17
8. Per a saber més	18
9. Annex: empreses d'inserció de les Illes Balears	19

1 Presentació

Les empreses d'inserció, regulades per la **Llei 44/2007**, tenen per objecte la integració i formació sociolaboral de persones en situació d'exclusió social com a trànsit a l'ocupació ordinària, a través de la realització d'activitats econòmiques de producció de bens i serveis. La seva activitat per tant afavoreix l'accés a l'ocupació de persones en situació d'exclusió social, contribuint a la cohesió social.

A més, les empreses d'inserció generen retorns econòmics per a les administracions públiques, en forma d'estalvis en prestacions socials i d'aportacions en concepte de cotitzacions i impostos en funció de l'activitat econòmica i les contractacions generades.

La Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària de les Illes Balears (**REAS Balears**) integra les sis empreses d'inserció existents: Deixalles Serveis Ambientals, Deixalles Inserció i Triatge, Triam de Tot, Mestral Inserció i Medi Ambient, Eines x Inserció i Projecte Home Balears Inserció.

A través de la publicació de la guia pràctica "Empreses d'inserció i contractació pública", **REAS Balears** pretén fomentar l'aplicació de mesures per afavorir l'accés de les empreses d'inserció a la contractació pública i mostrar d'una forma pràctica com es pot fer, tenint present la normativa sobre contractes públics.

La **Directriu 2014/24/UE**, incorporada a la legislació espanyola amb la **Llei 9/2017**, de contractes del sector públic, suposa un nou paradigma en la contractació pública, permetent utilitzar-la en favor d'objectius socials.

Aquesta inclusió de criteris socials en favor de l'activitat de les empreses d'inserció es pot fer tant a través de la qualificació de contractes com a reservats per a programes d'ocupació protegida com incloent característiques socials com a criteris d'adjudicació i/o execució dels contractes.

En temps convulsos de pandèmia, i amb la crisi econòmica i social generada, la inclusió de criteris socials en la contractació pública en favor de la inserció de persones en situació d'exclusió social pot contribuir a una reactivació econòmica atenta a les especials necessitats d'inserció dels sectors més vulnerables.

2 Contribució de les empreses d'inserció a la cohesió social

La **Llei 44/2007**, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció, defineix les empreses d'inserció com a societats mercantils o cooperatives legalment constituïdes que realitzin qualsevol activitat econòmica de producció de bens i serveis, l'objecte social de les quals tingui com a finalitat la integració i formació sociolaboral de persones en situació d'exclusió social com a trànsit a l'ocupació ordinària, i que estiguin degudament qualificades pels organismes autonòmics competents en la matèria.

Requisits i característiques de les empreses d'inserció:

- **Entitats promotores:** han d'estar promogudes i participades en almanco un **51%** del capital social per entitats promotores sense ànim de lucre l'objecte social de les quals contempli la inserció social de persones especialment desfavorides.
- **Aplicació dels excedents:** han d'aplicar un mínim del **80%** dels resultats o excedents disponibles en cada exercici a la millora o ampliació de les seves estructures productives i d'inserció.
- **Plantilla:** la seva plantilla ha d'estar formada per persones en situació o risc d'exclusió social en almenys un **30%** els tres primers anys d'activitat i un **50%** a partir del quart any, sense que pugui ser inferior a dos.
- **Requisits per a la contractació de persones en situació d'exclusió:** es contempla l'acreditació per part dels Serveis Socials Públics de la situació d'exclusió social i l'acreditació dels Serveis Públics d'Ocupació de trobar-se com a demandant d'ocupació i no haver prestat serveis en els dos anys anteriors a qualsevol empresa d'inserció.
- **Tipus de contractes:** es contempla qualsevol de les modalitats regulades en l'Estatut dels treballadors, amb les següents limitacions: duració mínima del contracte d'un any, amb mig any com a excepció, i màxima de tres anys, ja que són empreses de trànsit cap al mercat laboral ordinari. La jornada laboral ha de ser superior a la meitat de la jornada laboral completa.
- **Condicions laborals:** han de ser les recollides al conveni col·lectiu sectorial d'aplicació, en funció de l'activitat econòmica desenvolupada, contemplant-se el dret del treballador d'inserció a absències i faltes de puntualitat, sense pèrdua de remuneració, motivades per la seva situació d'exclusió social.
- **Itineraris d'inserció laboral:** les empreses d'inserció aplicaran itineraris d'inserció laboral en el quals s'estableixen les mesures d'intervenció i acompanyament social que siguin necessàries per a l'objectiu de promoure la integració al mercat laboral ordinari, i obliga a comptar amb els mitjans necessaris de seguiment de l'itinerari d'inserció.

Per tant, les empreses d'inserció afavoreixen l'accés a l'ocupació de persones amb especials dificultats d'inserció, contribuint a la cohesió social. Per exemple, en el cas de les sis empreses d'inserció de les Illes Balears, en 2019 hi va haver **66 persones** en risc d'exclusió social contractades amb contractes d'inserció i el **90%** de les persones que finalitzaren l'itinerari d'inserció varen trobar feina en el mercat laboral ordinari.

A més, les empreses d'inserció fan possible que persones passives que reben prestacions passin a ser actives, generant un **retorn econòmic** per a les administracions, tant en funció dels estalvis en prestacions socials com de les aportacions via impostos i cotitzacions a causa de l'activitat econòmica i les contractacions generades. En el cas de les Illes Balears les empreses d'inserció varen generar en 2019 un retorn econòmic de **533.175 €**, superior a les subvencions públiques rebudes.

Retorn econòmic a les administracions

Retorn total 2019*: **533.175,31 €**

Estalvi a l'Administració per la contractació de persones de RMI

(Renda Mínima d'Inserció: 436€/mes): **68.016,00 €**

Retorn econòmic via impostos i cotitzacions a administracions públiques
(Seguretat Social, IRPF, IVA, impost de societats i altres tributs):
465.159,31 €

*El retorn econòmic a les administracions suposa el **156%** de les subvencions públiques rebudes

3 Un nou paradigma en la contractació pública

La **Directriu 2014/24/UE** del Parlament Europeu i del Consell suposa un nou paradigma en la contractació pública:

- Considera de capital importància aprofitar plenament les possibilitats que ofereix la contractació pública per aconseguir un creixement intel·ligent, sostenible i integrador en el marc de l'Estratègia Europea 2020.
- Permet utilitzar la contractació pública en suport d'objectius socials.
- Contempla la reserva del dret a participar en procediments d'adjudicació a programes d'ocupació protegida (per a persones amb discapacitat i en situació de dificultat social). La finalitat dels contractes reservats és corregir la dificultat que poden tenir per obtenir contractes en condicions normals de competència.
- Estableix que els criteris d'adjudicació puguin avaluar la millor relació qualitat-preu en funció de criteris qualitatius, incloent criteris socials i ambientals. Per tant els criteris d'adjudicació passen de basar-se en la **proposició econòmicament més avantatjosa** a fer-ho en la **millor relació qualitat-preu**.
- Afavoreix l'accés de les Pimes i de l'economia social a la contractació pública.

La **Directriu 2014/24/UE** va ser incorporada a la legislació espanyola amb la **Llei 9/2017**, de contractes del sector públic. Aquesta llei contempla com a aspectes socials més rellevants que detallam a continuació els contractes reservats per a empreses d'inserció, centres especials d'ocupació d'iniciativa social i organitzacions d'economia social, els criteris socials i ambientals com a criteris d'adjudicació i condicions especials d'execució, així com altres aspectes socials a considerar.

4 Els contractes reservats

Què és un contracte reservat?

És un procediment d'adjudicació en el qual només poden participar determinades categories d'empreses. La **Llei 9/2017** contempla dues modalitats de contractes reservats: per a empreses d'inserció i centres especials d'ocupació d'iniciativa social, regulats a la Disposició addicional quarta; i per a organitzacions d'economia social, regulats a la Disposició addicional quaranta-vuitena.

Fonamentació i finalitat dels contractes reservats:

No totes les empreses són iguals ni tampoc proporcionen idèntica qualitat en l'ocupació en l'atenció i contractació de persones i col·lectius desfavorits, o en aspectes clau de l'Estratègia Europea 2020; i en condicions normals de competència les empreses d'ocupació protegida poden tenir dificultats per obtenir contractes. Per això, les finalitats dels contractes reservats són:

- Promoure l'accés a l'ocupació de les persones amb discapacitat i de les persones en situació o risc d'exclusió social.
- Facilitar l'accés de les organitzacions d'economia social a la contractació, atenent als seus valors diferenciats.

Justificació de la reserva de contractes a la Directriu 2014/24/UE (consideració 36)

El empleo y la ocupación contribuyen a la integración en la sociedad y son elementos clave para garantizar la igualdad de oportunidades en beneficio de todos. En este contexto, los talleres protegidos pueden desempeñar un importante papel. Lo mismo puede decirse de otras empresas sociales cuyo objetivo principal es apoyar la integración social y profesional o la reintegración de personas discapacitadas o desfavorecidas, como los desempleados, los miembros de comunidades desfavorecidas u otros grupos que de algún modo están socialmente marginados. Sin embargo, en condiciones normales de competencia, estos talleres o empresas pueden tener dificultades para obtener contratos. Conviene, por tanto, disponer que los Estados miembros puedan reservar a este tipo de talleres o empresas el derecho a participar en los procedimientos de adjudicación de contratos públicos o de determinados lotes de los mismos o a reservar su ejecución en el marco de programas de empleo protegido.

Com es tramita?

- A través de la qualificació del contracte com a reservat per part de l'òrgan de contractació.
- La seva tramitació és idèntica a la de qualsevol altra licitació, per la qual cosa es tramitarà d'acord amb el procediment que correspongui: obert, restringit, negociat, contracte menor...
- L'anunci de licitació ha d'advertir que es tracta d'un contracte reservat i mencionar la seva regulació específica.
- Els plecs han d'assenyalar la restricció del dret a participar (a l'apartat relatiu a la "capacitat d'obrar", "aptitud per a contractar" o "acreditació de la personalitat jurídica").

Contractes reservats per a empreses d'inserció i centres especials d'ocupació d'iniciativa social (Disposició addicional 4ª Llei 9/2017):

Entitats beneficiàries:

- Empreses d'inserció, registrades i habilitades d'acord amb la **Llei 44/2007** o legislació autonòmica corresponent¹.
- Centres especials d'ocupació d'iniciativa social, regulats pel la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social (Real Decret Legislatiu 1/2013) i qualificades i registrades d'acord al **Real Decret 2273/1985**. Per a que un centre especial d'ocupació sigui considerat d'iniciativa social no ha de tenir afany de lucre i ha d'estar promogut en més d'un 50% per una entitat sense afany de lucre (Disposició final 14^a de la **Llei 9/2017**, que modifica puntualment el **Real Decret Legislatiu 1/2013**).

Qüestions rellevants:

- Obligatorietat: totes les administracions públiques estan obligades a qualificar un percentatge mínim dels seus contractes com a reservats.
- Es pot reservar qualsevol tipus de contracte (obres, serveis o subministraments), amb qualsevol objecte contractual i amb qualsevol import.
- Es contempla la no exigència de garantia definitiva.
- Es poden reservar contractes només per a empreses d'inserció o per a centres especials d'ocupació d'iniciativa social: pot ser aconsellable per evitar que hagin de competir amb diferents condicions derivades de la seva regulació específica.

¹ S'adjunta com a annex la relació d'empreses d'inserció de les Illes Balears.

Contractes reservats per a organitzacions d'economia social (Disposició addicional 48ª Llei 9/2017):

Entitats beneficiàries:

- La **Llei 9/2017** no especifica fórmules jurídiques, només requisits transcrits de la **Directriu 2014/24/UE** en relació als objectius de missió de servei públic, reinversió o redistribució dels beneficis d'acord amb criteris de participació i estructures de direcció i propietat basades en la propietat de les persones treballadores o principis de participació.
- La **Directriu 2014/24/UE** no especifica tipologies concretes d'empreses beneficiàries perquè cada estat membre disposa de la seva pròpia regulació i nomenclatura.
- A Espanya, la **Llei 5/2011**, d'economia social, estableix les fórmules jurídiques d'economia social que per tant es poden entendre com les beneficiàries d'aquests contractes reservats: associacions i fundacions amb activitat econòmica, cooperatives, mutualitats, societats laborals, empreses d'inserció, centres especials d'ocupació, confraries de pescadors i societats agràries de transformació.

Qüestions rellevants:

- No obligatorietat, no obstant una determinada administració pública pot establir obligacions concretes.
- No es pot reservar qualsevol tipus de contracte:
 - *La duració del contracte no pot excedir de 3 anys.
 - *L'organització d'economia social no pot resultar adjudicatària del mateix contracte i a través de la mateixa reserva en els 3 anys precedents.
 - *Es limiten els sectors d'activitat a determinats contractes de servei de caràcter social, cultural i de salut, els CPV (vocabulari comú de contractació) dels quals s'especifiquen a l'annex IV de la **Llei 9/2017**.

La reserva de lots

- La **Llei 9/2017** preveu i promou l'establiment de lots per facilitar l'accés a la contractació pública a Pimes i empreses d'economia social (**Art. 99**). També es contempla la possibilitat de limitar el nombre de lots als quals es pot presentar una determinada empresa o dels quals en pot resultar adjudicatària.
- Es pot dividir en lots qualsevol contracte susceptible de fraccionament en diferents unitats funcionals, quantitatives o geogràfiques, o parts que es puguin utilitzar, prestar o executar per separat; sempre que no impliqui eludir el procediment que correspondria sense fraccionament.

- Els lots permeten combinar contractes qualificats com a reservats i no reservats, ampliant les possibilitats de reserva, i també reserves diferenciades per a empreses d'inserció i centres especials d'ocupació d'iniciativa social. També es poden reservar lots per a organitzacions d'economia social en contractes de serveis socials, culturals i de salut.

La subrogació de personal en contractes reservats

Com afecta l'obligació de subrogació del personal en contractes reservats?:

- Si una empresa mercantil cessa un prestació contractual amb obligació de subrogació i el nou contracte es qualifica com a reservat, el centre especial d'ocupació d'iniciativa social o empresa d'inserció hauria de subrogar tot el personal de l'empresa mercantil vinculat al contracte amb les condicions salarials del conveni col·lectiu d'aplicació.
- Aquesta subrogació podria suposar la pèrdua de qualificació com a centre especial d'ocupació o com a empresa d'inserció, ja que afectaria als percentatges mínims de contractació de persones amb discapacitat o en risc d'exclusió social contemplats a la normativa reguladora específica.
- Si existeix l'obligació de subrogació no resulta adequat qualificar com a reservat un contracte que ha estat prestat per una empresa ordinària, excepte en casos excepcionals (que es poden comprovar mitjançant consultes prèvies):
 - *Les empreses d'inserció o centres especials d'ocupació potencialment licitadors superen els percentatges mínims de persones treballadores en risc d'exclusió o discapacitat.
 - *Hi ha una ampliació en la plantilla vinculada al contracte, la qual cosa permet incorporar persones en risc d'exclusió o discapacitat, a més de les subrogades, mantenint els percentatges legalment establerts.

Principals objectes contractuals dels contractes reservats a les Illes Balears

- Subministrament de begudes, aigua potable, aigua mineral
- Serveis de jardineria, plantació i manteniment de zones verdes, parcs i jardins
- Serveis d'edició, impremta
- Serveis relacionats amb els residus: recollides domiciliàries, parcs verds...
- Serveis de neteja: neteja de terrenys, platges, espais naturals, carrers, edificis
- Serveis de porteria, control d'accessos, aparcaments

5 Criteris socials i ambientals

Com a principi general, la **Llei 9/2017** estableix que en tota contractació pública s'incorporaran de manera transversal i preceptiva criteris socials i ambientals sempre que guardin relació amb l'objecte del contracte (Art. 1.3), amb les següents finalitats:

- Proporcionar una millor relació qualitat-preu.
- Millorar l'eficiència en la utilització dels fons públics a través d'un doble objecte (el propi del servei, subministrament u obra i l'objectiu de millora social i/o ambiental que es persegueix).
- Facilitar l'accés de les Pimes i de les empreses d'economia social a la contractació pública.

Es considera que un criteri social o ambiental té relació amb l'objecte del contracte quan es refereixi o integri les prestacions contractuals en qualsevol dels seus aspectes i en qualsevol etapa del seu cicle de vida.

Aquesta inclusió de criteris socials i/o ambientals ha de tenir en compte les següents limitacions:

- Relació amb la prestació contractual: no es poden tenir en compte criteris no vinculats directament amb la prestació contractual (criteris socials i ambientals no del conjunt de l'empresa sinó només en relació a tot allò vinculat a la licitació), ni del passat de les empreses licitadores (excepte en les prohibicions per a contractar o requisits de solvència).
- Fórmules jurídiques: excepte en el cas dels contractes reservats, no es pot valorar la fórmula jurídica de les empreses licitadores.
- Àmbit territorial: no es poden fer discriminacions en funció d'on estiguin domiciliades les empreses licitadores o desenvolupin la seva activitat.

Els criteris socials i ambientals es poden tenir en compte com a criteris d'adjudicació i com a condicions especials d'execució. Es poden aplicar a qualsevol tipus de contracte, incloent els contractes reservats, i també es poden establir de forma diferenciada en contractes dividits en lots.

Tipus de criteris socials i ambientals (relació no exhaustiva)

Criteris socials:

- Inserció sociolaboral de persones amb discapacitat i en situació o risc d'exclusió social
- Igualtat de gènere
- Qualitat de l'ocupació (estabilitat, conciliació, formació, prevenció riscos laborals, millores laborals...)
- Qualitat social (participació, treball en xarxa, sensibilització...)
- Drets humans (comerç just, convencions OIT...)
- Responsabilitat Social (pla d'igualtat, contractació persones amb discapacitat, no tributació en paradisos fiscals, certificacions de qualitat...)

Criteris ambientals:

- Minimització dels consums d'aigua, energia i materials
- Minimització dels residus i contaminants
- Energies renovables, estalvi i eficiència
- Reducció d'emissions de gasos hivernacle
- Reducció o eliminació de tòxics
- Utilització de productes ecològics
- Proximitat, quilòmetre 0
- Gestió ambiental

5.1. Criteris d'adjudicació

Els criteris d'adjudicació són de caràcter voluntari per part de l'empresa licitadora, però afecten a la puntuació que determina l'adjudicació.

L'article 145 de la **Llei 9/2017** estableix que l'adjudicació dels contractes es realitzarà utilitzant una pluralitat de criteris d'adjudicació sobre la base de la millor relació qualitat-preu, i aquesta s'avaluarà d'acord a criteris econòmics i qualitatius, que poden incloure aspectes ambientals i socials vinculats a l'objecte del contracte.

Els diferents criteris d'adjudicació, incloent els socials i ambientals, poden ser objectius, obtinguts a través de fórmules; o subjectius, subjectes a judicis de valor. Si s'utilitzen una pluralitat de criteris de valoració es donarà prioritat als criteris objectius (no necessàriament vinculats al preu). Si els criteris subjectius tenen una ponderació superior al 50% la seva valoració correspondrà a un comitè d'experts u organisme tècnic especialitzat.

Exemples de criteris d'adjudicació de qualitat social i ambiental en la contractació pública a les Illes Balears

- Aspectes tècnics i metodològics
- Certificació de qualitat
- Contractació de persones d'inserció o amb discapacitat
- Formació
- Perspectiva de gènere
- Conciliació
- Criteris ambientals dels productes
- Reducció de residus

El preu com a criteri d'adjudicació:

- La **Llei 9/2017** no determina que el preu hagi de tenir una ponderació mínima determinada, en canvi és possible i aconsellable per obtenir la millor relació qualitat-preu, establir límits màxims a la valoració del preu i mínims a la qualitat tècnica de la proposta i els criteris socials: per exemple en el cas de contractes de l'àmbit social o que impliquin atenció directa a persones es pot establir un llindar mínim del 50% de puntuació per als criteris tècnics o de qualitat per continuar amb el procés de selecció de les ofertes, articulant l'adjudicació per fases (Art. 146.3).
- Es poden establir baixes temeràries en funció de criteris socials (p. ex: costos laborals inferiors al conveni d'aplicació).
- L'elecció de la fórmula matemàtica per a la valoració de l'oferta econòmica no és intrascendent, l'ideal és evitar una sobrevaloració de les baixes presentades, repartint els punts de forma proporcional a la baixa realitzada.

5.2. Condicions especials d'execució

L'article 202 de la **Llei 9/2017** estableix que els òrgans de contractació poden establir condicions especials en relació amb l'execució del contracte sempre que estiguin vinculades al seu objecte, i que és obligatori establir com a mínim una condició especial d'execució de caràcter social o ambiental, que són de caràcter obligatori per a l'empresa adjudicatària.

També es possible establir com a condició especial la reserva de l'execució de tot o part del contracte a una empresa d'inserció o centre especial d'ocupació d'iniciativa social. En aquest cas, s'ha de tenir en compte la seva regulació específica, per exemple evitant contractes d'inserció regulats per la **Llei 44/2007** de durada inferior a sis mesos o amb una jornada inferior a la meitat de la jornada laboral completa.

Acreditació, seguiment i verificació de les condicions especials d'execució:

- La manca de seguiment i verificació dels contractes i dels seus requisits socials i ambientals és un problema endèmic de les administracions públiques espanyoles.
- Els plecs han d'incloure els sistema de control i acreditació dels criteris socials i ambientals, incloent per a cada criteri la documentació a presentar i el moment de fer-ho. En relació a la documentació a presentar per a la licitació, les condicions especials d'execució es poden acreditar mitjançant declaracions responsables.
- També es poden establir penalitats en cas d'incompliment de condicions especials d'execució, atribuir-les el caràcter d'obligacions contractuals essencials i tipificar-les com a causa de resolució del contracte.

Exemples de condicions especials d'execució en la contractació pública a les Illes Balears

- Condicions laborals, qualitat de l'ocupació, compliment convencions Organització Internacional del Treball
- Polítiques d'igualtat
- Ètica, transparència i justícia fiscal
- Compliment LISMI
- Gestió ambiental
- Promoció de l'ocupació de persones amb discapacitat o exclusió social
- Prevenció de riscos laborals
- Ús de llenguatge no sexista
- Ús de productes de comerç just i/o d'agricultura ecològica

6 Altres aspectes socials a considerar

La **Llei 9/2017** contempla a més de la reserva de contractes i els criteris socials i ambientals com a criteris d'adjudicació i condicions especials d'execució, els següents aspectes socials a considerar:

- **Definició de l'objecte social del contracte:** la definició de l'objecte del contracte pot tenir en compte les consideracions socials, ambientals i d'innovació (Arts. 35 i 99) però no és un requisit la menció expressa en l'objecte del contracte de la temàtica social o ambiental a incorporar. Tot i que no sigui obligatori, aquesta menció expressa aporta valors afegits: aporta transparència al procediment, proporciona més força i valor als criteris socials o ambientals i permet vincular prescripcions tècniques (Art. 126.2), exigència d'etiquetes (Art. 127) o criteris de desempat (Art. 147.1), i reflecteix un missatge de coherència i sensibilització de l'administració contractant.
- **Prohibicions per a contractar en matèria social:** per incompliment de l'obligació d'elaborar i aplicar un pla d'igualtat o en relació a l'obligació d'ocupar un 2% de persones amb discapacitat en plantilla (Art. 71).
- **Solvència tècnica social:** es pot exigir com a requisit quan l'objecte contractual requereixi aptituds específiques en matèria social (Art. 90), i en els contractes de subministrament la solvència tècnica es pot acreditar garantint el compliment de les convencions de l'Organització Internacional del Treball al llarg de tota la cadena de subministrament (Art. 89).
- **Ofertes temeràries o desproporcionades:** els òrgans de contractació rebutjaran les ofertes si comproven que són anormalment baixes perquè no compleixen les obligacions aplicables en matèria ambiental, social o laboral, incloent l'incompliment dels convenis col·lectius sectorials (Art. 149).
- **Condicions salarials:** l'adjudicatari ha de complir amb les condicions salarials d'acord amb el conveni sectorial d'aplicació (Art. 122) i s'ha de garantir que en l'execució es compleixin les obligacions aplicables en matèria ambiental, social o laboral, incloent els convenis col·lectius (Art. 201).
- **Garantia de pagament als treballadors:** si l'administració constata l'impagament a les persones treballadores, per garantir el pagament dels salaris l'administració podrà retenir els pagaments al contractista i no retornar la garantia definitiva fins que s'acrediti el pagament dels salaris (Art. 130.6).

7 Opcions tècniques i procedimentals

Per a cada criteri social del contracte objecte de licitació es pot valorar les seves possibilitats d'inclusió en funció de les diferents fases del procediment de contractació:

Exemple: inserció de persones en situació d'exclusió social

- Reservar el contracte per a empreses d'inserció: reserva de mercat.
- Valorar l'experiència dels licitadors en itineraris d'inserció sociolaboral de col·lectius en risc o situació d'exclusió social: solvència tècnica social.
- Indicar les especificacions tècniques per als itineraris d'inserció sociolaboral: prescripcions tècniques.
- Valorar la qualitat del projecte social d'inserció: metodologies, mecanismes de participació, treball en xarxa en el territori, activitats de sensibilització i qualificació del personal: criteris d'adjudicació.
- Valorar als licitadors que es comprometin a contractar al major nombre de persones en situació d'exclusió social: criteri d'adjudicació.
- Establir un percentatge mínim de treballadors d'inserció: condició especial d'execució.

Així mateix, per millorar la contractació pública social i el seu impacte, es poden tenir en compte els següents aspectes en els polítiques de contractació:

- **Programació de la contractació:** l'article 28 de la **Llei 9/2017** contempla que les administracions han de programar la contractació pública i donar-la a conèixer anticipadament, com a mínim per als contractes subjectes a regulació harmonitzada (tot i que és recomanable que aquesta programació inclogui la totalitat dels contractes); així mateix, aquesta programació ha de valorar la incorporació de consideracions socials i ambientals i promoure la participació de les Pimes.
- **Consultes preliminars de mercat:** l'article 115 de la **Llei 9/2017** preveu la consulta a experts, autoritats independents, col·legis professionals i operadors econòmics a fi de preparar correctament la licitació, obtenint la informació necessària per a una correcta configuració del contracte, informant als possibles interessats de les necessitats de l'administració i permetent la participació dels operadors econòmics en la definició dels contractes i dels procediments per adjudicar-los. La participació d'un operador econòmic en la consulta no impedeix la seva posterior concurrència en la licitació. La informació sobre consultes preliminars ha de ser transparent, i s'ha de publicar a les plataformes de contractació pública.
- **Formació i sensibilització:** a fi d'afavorir el nou paradigma de la contractació pública derivat de l'actual normativa i vèncer les inèrcies en matèria de contractació, és fonamental realitzar accions de formació i sensibilització del personal al servei de les administracions vinculat a la tramitació d'expedients de contractació. En aquest àmbit, també és necessari afavorir l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques, facilitar models de plecs i millorar el coneixement per part de les administracions de les activitats econòmiques desenvolupades pel Tercer Sector Social i les organitzacions d'economia social.

- **Avaluació d'impacte:** per millorar la programació de la contractació i el seu impacte, resulta fonamental realitzar accions de seguiment i d'avaluació d'impacte dels contractes reservats i dels criteris socials i ambientals. Per això és imprescindible reactivar les comissions de seguiment de clàusules socials del Govern i dels Consells insulars, amb la participació del teixit social.

8 Per a saber més

Legislació:

- **Lei 9/2017 de contractes del sector públic**
- **Acord del Consell de Govern de 29 d'abril de 2016 pel qual s'estableixen directrius per a la inclusió de clàusules de caràcter social en la contractació de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i el seu sector públic instrumental**
- **Acord del Ple del Consell de Mallorca de 8 de febrer de 2018 per a la fixació del percentatge mínim de reserva del dret a participar en els procediments d'adjudicació a centres especials d'ocupació d'iniciativa social i empreses d'inserció**
- **Acord del Ple del Consell de Mallorca de 26 de juliol de 2018 d'aprovació de la guia de contractació socialment responsable**
- **Instrucció per a la contractació socialment responsable i mediambientalment sostenible al Consell Insular de Menorca (2018)**
- **Instruccions per a la contractació socialment responsable i sostenible del Consell Insular d'Eivissa**
- **Instrucció per una contractació pública amb responsabilitat social, mediambiental i lingüística (Ajuntament de Palma)**

Guies:

- **Guía Confederación Empresarial Española de la Economía Social (CEPES): www.economiasolidaria.org/sites/default/files/reaslibrary/attachments/Gui%CC%81a_CPSR_CEPES.pdf**
- **Guia per a la inclusió de clàusules de caràcter social en la contractació de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i el seu sector públic instrumental**
- **Guia de contractació socialment responsable del Consell de Mallorca**
- **Guia per aplicar l'acord de reserva de mercat (Consell de Mallorca)**

Informes:

- **L'impacte de les polítiques de compra pública responsable sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible: diagnòstic i propostes de millora** (Fundació Deixalles)

Pàgines web:

- <https://contratacionpublicaresponsable.org/>
- www.deixalles.org/compra-publica-responsable/

9 Annex

Relació d'empreses d'inserció de les Illes Balears

Illla	Entitat promotora	Empresa d'inserció	Activitat
MENORCA	Càritas Menorca	Mestral Inserció i Medi Ambient	Tractament residus voluminosos
MALLORCA	Càritas Mallorca	Eines x Inserció	Tractament de roba recuperada
	Projecte Home	Projecte Home Balears Inserció	Jardineria
		Deixalles Inserció i Triatge	Tractament de residus voluminosos
MALLORCA /EIVISSA	Fundació Deixalles	Deixalles Serveis Ambientals	Tractament de residus (gestió parcs verds, recollida i transport voluminosos), jardineria, manteniment, tasques forestals, neteja, serveis administratius, serveis de porteria, control d'accessos i informació al públic
		Triam de Tot	Tractament de roba recuperada

Fundació
Deixalles

**Deixalles
Serveis Ambientals**
Empresa d'Inserció

TRIAMDETOT
Empresa d'Inserció

**Deixalles
Inserció i Triatge**
Empresa d'Inserció

projectehome
balears

projectehomebalears
inserció.s.l.

reas
balears
xarxa d'economia alternativa
i solidària